

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Explicantur Clausulæ dictæ concessionis

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

ente proprio Parocho, quod certe inferviet pro illis, qui, ut ibidem vidimus, sustinent id tunc non posse quemlibet Sacerdotem.

7. Alterum, quod si tunc absolvaris ab excommunicatione reservata, liber eris ab onere te presentandi Superiori, quia electus per Bullam jam est tuus Superior Delegatus à Pontifice, à quo onere (si absolvaris ex universali facultate concessa pro periculo mortis) liber nequaquam eris.

SUPERILLUD.

Excepta heresi, &c.

8. Quamvis multi multa afferant, quibus probent, haresim formalem saltem occultam posse per Bullam Cruciatæ absolvi ex illo principio, quod ex una parte potestas concessa Episcopis absolvendi ab illa, adhuc in ipsis ex sententia probabilissima remanet post Bullam Cœnæ, & ex alia parte Bulla Cruciatæ concedit posse absolvi omnia, quæ post Trull. Lud. sunt Episcopi, tamen cum, propter ejus gravitatem, haresis Absolutio non veniat in consuetudine generali, ideo, saltem hodie, non possunt, ubi est Tribunal Sacræ Inquisitionis Hispanicæ, ejusmodi sententiæ adherere; quod, etiam alibi, puto, semper saltem esse consulendum. Cæterum, qui de hac questione late rationes utrinque adductas cognoscere cupit, eas legat ab alio a fusè agitaras. Nec legere graveris ea, quæ ad facilem reddendam hanc Haresis Absolutionem à me sunt alibi disputata. b

9. Dixi autem signatè (Haresim formalem) id est, cum errore intellectus; quare sortilegium, maleficium, superstitio, magna; adoratio Dæmonum, sollicitatio in Confessione; lectio librorum hæreticorum, blasphemie hæreticales, & omnia alia crimina contenta in Edictis Inquisitorum possunt per Bullam absolvi, toties, quoties, si sint Episcopalia; semel in vita, & semel in morte, si sint Pontificia; qualis est v.g. lectio libri hæretici de Religionem tractantis, & hæc iterum cum secunda Bulla; sed non tertio. Ita Leander e multos referens.

10. Quares per hanc occasionem, An per Bullam Cruciatæ concedatur, posse absolvi poenitentem, antequam denunciaret aliquod

Tamburinus de Sacramentis.

crimen Inquisitori ex obligatione denunciandum. Respondeo, Non posse (quidquid dicat Navarrus apud Leandrum d) quia in Bulla ejusmodi potestas non invenitur concessa.

11. Illud tamen est hic universaliter advertendum, aliquando posse ex præsumpta voluntate Inquisitorum, quos ita rigidos esse, non est præsumendum, ut, quando adest causa rationabilis differendi denunciationem, poenitentes, velint repellere à beneficio Absolutionis; tunc enim satis erit, si sumiter promittant denunciare; Justa autem causa erit, (ut notat ibidem Leander) si necessitas Communionis urgeat ad vitandam infamiam, vel utilitas extraordinaria obtinendi Jubilæum, vel, Tribunal longè distare. Adde ego semper casum, quo Confessor vult studere, vel consulere doctos circa obligationem, quam habeat poenitens, quando dubia est obligatio, &c. Aliud benignius docet Sanctarellus ex Navarro, sufficere nimirum saltem, e Sanctar. propositum firmum denunciandi, & loqui-tur (ait Diana f) de denunciando Hæretico. ref. c. 9. An tamen id in praxi sit deducendum, me doctior decernat.

d Leandr. de excom. dicta d. 17. qu. 85.

e Sanctar. tr. de Hæretico. ref. c. 9. dub. unico n. 16. sine. f Diana p. q. 17. 4. ref. 27.

SUPERILLUD.

Toties quoties.

12. Hic quaeritur, an à Pontificiis casibus etiam in Cœna Domini occultis possit per Bullam absolvi toties, quoties; an solum semel in vita, & semel in morte modò superius dicto.

13. Respondeo, Æque probabile judico, posse, & non posse toties, quoties. Excipio Haresim, etiam occultam, de qua modo à num. 8. dictum est. h Ratio, quod possit, est, quia per Bullam potest quis absolvi toties, quoties ab Episcopalis, sed jam omnes Pontificii occulti sunt hodie concessi Episcopis, atque adeò sunt aliquo tandem modò Episcopales; ut vidimus supra, ergo, &c.

g Sanc. Trul. Div. aliique cit. à Leand. tr. 2. de excom. d. 17. §. 3. q. 84. h Henr. Lud à Cruc. ali- que cit. ab eod. Leand. ibidem. i Sup. c. 6. §. 1. n. 3. §. 9. §. 1. num. 5.

14. Neque obstat, idem dici propter hanc rationem posse, de haresi occulta; non obstat, inquam, quia de illa propter ejus enormitatem, & propter sensum Ecclesiæ, quæ eam regulariter excipit, non debemus loqui perinde, ac de cæteris.

Ratio, quod non possit, est, quia hi casus Pontificii.

Pontificii occulti, ex eo, quod concedantur Episcopis, non desinunt esse reservati: ergo non desinunt esse reservati ipsi Pontifici. Adde in Bulla dici sine limitatione, omnes Pontificios posse absolvi, semel; ergo comprehendit etiam occultos.

15. Sed affirmativa sententia responderet, occultos desinere esse Pontificios strictè, statim atque conceduntur Episcopis jure ordinario, ut dictum est. Ad id, quod additur, responderet, limitationem illam publicitatis, implicitè poni in Bulla, dum per eam conceditur, ut Episcopales, quales sunt Pontificii occulti, absolvi possint toties quoties, non vero alios. Utraque ergo sententia probabilis est.

SUPER ILLUD.

Ab omnibus Censuris.

a Sanch. li. 16. in Decal. c. 17. nr. 41. & 43. Henr. li. 7. c. 13. n. 3. Castrop. tr. 25. de Bull. Cruc. p. 8. §. 4. nr. 8. Trullenc. de Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. c. 2. sub. 10.

16. Certum mihi, & Thomæ a Sanch. aliisque est. Primò per Bullam posse absolvi excommunicationem, suspensionem, interdictum personale speciale, quando hæc postrema duo sunt propriæ Censuræ; nam excommunicatio semper est Censura, ut in propriis tractatibus explicabimus (excipimus excommunicationem ex hæresi contractam) si hæ Censuræ sint occultæ, sive publicæ, & deductæ ad forum contentiosum, sive sint à jure, sive ab homine per sententiam specialem contra aliquem in particulari fulminatam, & sive predictæ sint Censuræ denunciata nominatim, sive sint excommunicationes contractæ ex percussione publica Clerici. Ratio tantæ potestatis est, quia in Bulla, quoad hæc, nulla apponitur restrictio, & ex alio capite beneficium Principis latè est interpretandum (semper intellige reservatas Papæ semel in vita, & semel in morte, & iterum cum alia Bulla, sed non tertio, non reservatas vero toties, quoties &c. Vide Leandrum & alios citantem).

b Leand. d. 17. de excom. q. 87. & 95.

17. Quando autem dictum est (etiam deductæ ad forum contentiosum) maximè advertere debes illud, quod, quamvis per Bullam possit quis absolvi ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum; pendente tamen lite, illi sitè concederetur Absolutio, nam, sic afferretur præjudicium Judicis Ecclesiastico.

18. Excipe tamen, quando Judex, vel lon-

gè distat, vel injustè agit, vel nimis rigorosè se gerendo; negat Absolutionem: Tunc enim si pœnitens ex parte sua est promptus justus ejus, qui excommunicationem fulminavit, præcepto obedire cum jam esset contumacia, poterit pro foro interno (& semper, satisfacta parte, ut dicemus) absolvi per Bullam. Simile quid dictum est & superius de Menciæ tantum Privilegiis.

c Supr. c. 11. §. 2.

19. Declara etiam id in excommunicatis nominatim. Quamvis enim per Bullam, possit absolvi pro foro Conscientiæ nominatim excommunicatus, tamen non erit passim absolvendus, sed erit ad suum Prælatum remittendus, ne veniat in contemptum Jus dicti Prælati. Adhæbe tamen præcedentem exceptionem.

20. Certum item est, vi Bullæ absolvi non posse cessationem à Divinis, nec interdictum, sive generale, sive speciale locale, nec personale generale, ut in tractatu de Interdicto dicitur, nec eas irregularitates, quæ non sunt Censuræ, nec sunt pœnæ, sed, inductæ ob indecentiam, quæ, quis laborans repellitur ab administrando altari, qualis est v.g. irregularitas, ex Bigamia, &c. quia Bulla solum concedit absolutionem à Censuris, ex quibus non est irregularitas ex indecentia.

d Trullenc. de Casib. ll. cc.

21. Quæstio igitur, solum proponi solet de irregularitate, quæ incurritur in pœnam alicujus delicti, v.g. ob malam ministratio-nem Sacramentorum cum violatione Censuræ ob Hæresim, ob Apostasiam à fide, &c. An, scilicet possit absolvi per Bullam.

e Leand.

Respondeo, Affirmat Leander, & alii que saltem tanquam probabile. Excipiunt tamen iidem, immò, & omnes, irregularitatem ex delicto Homicidii, vel mutilationis, quia illi semper est annexa indecentia. Verum omnino puto, esse absolutè de omnibus negandum cum Suarez, falsisque propè innumeris apud citatos.

irreg. d. 1. q. 36. de pœn. pu. d. delicti Homicidii, vel mutilationis, quia illi semper est annexa indecentia. Verum omnino puto, esse absolutè de omnibus negandum cum Suarez, falsisque propè innumeris apud citatos.

22. Triplex autem pro nostra sententia afferri solet ratio. Prima, quia Bulla eas Censuras tollere potest, & ad summum eas pœnas, quæ impediunt receptionem Eucharistiæ, vel Sacramenti Pœnitentiæ, ut notat loco citato Suarez, non autem alias, quæ non impediunt ejusmodi receptionem. At irregularitates, de quibus loquimur, immo alia pœna quæcumque, non sunt pœnæ ex se impediennes dictam receptionem. Adde, in Bullis

nu. 6. Leand. citat. Bull. Cruc. p. 8. §. 4. de irreg. c. 6. q. 5. & ill.

receptoribus, (ut notat Leand. loc. cit.) ablatum esse illud, (ut possit absolvi à pœnis.)

23. Secunda, quia sequeretur, majorem esse potestatem Confessariorum electorum per Bullam, quam ipsius Bullæ Generalis Commissarii, quod certe videtur absurdum, & incredibile; sequela manifesta est, quia Commissario non conceditur, posse auferre irregularitatem contractam ex Apostasia, ex Hæresi, &c. ut patet ex ipsa Bulla originali, sed tu id concedis prædicto Confessario ergo, &c.

24. Hæc secunda ratio non convincit. non enim est mirum, si in hoc vinceret potestas Confessarii potestatem Commissarii, nam certe vincitur in aliis innumeris, sic in simili respondet Bardi. *a*

Prima autem ratio, dicta num. 22. gratis assumit, quod dicit, Quod autem ibidem additur (sateor) majorem vim habet, si per legitimam potestatem illud (à pœnis) ablatum est à Bulla.

25. Tertia ergo ratio, quam affert Henricus *b* videtur absolute efficacior, quia in Bulla, ut patet ex ejus tenore, nulla datur potestas Confessario, ad dispensandum, sed solum ad absolvendum, at irregularitatis, ut etiam suspensio, per dispensationem tolluntur, non per Absolutionem, ergo ad eas, potestas concessa prædicto Confessario, non extenditur.

26. Possit item absolvi quempiam virtute Bullæ: etiam si in ejus confidentiam peccaret, non vero per eandem posse componi in male ablati ex ejusdem confidentia, dictum est supra. *c*

SUPER ILLUD.

Satisfacta parte.

27. Multa diximus de hac clausula aliquid superius, à quæ sunt omnino hic recolenda: nunc solum quærimus id, quod proprie pertinet ad hunc locum. Cum enim Bulla requirat, ut excommunicationis Absolutio non conferatur, nisi satisfacta parte, dubium emergit, an nihilominus, si ea, propter inadvertentiam, vel propter aliud, conferretur ante præmissam satisfactionem, conferretur valide, nam, an licite, diximus ibidem satis.

28. Respondeo, Ut universaliter decidatur, an non satisfacta parte, valide conferatur Absolutio, quando adest pars læsa, ut ibidem explicuimus, distinguendum est. Nam, si ea conferatur à Superiore, valide conferitur, quia satisfactio non est pars essentialis Absolutionis excommunicationis. Si vero conferatur à Delegato ipsius, erit subdistinguendum; si enim ejusmodi Delegato detur absoluta facultas absolvendi excommunicationem, idem dic, quod dictum est de Superiore. At si Delegato detur ejusmodi facultas cum prædicta clausula (satisfacta parte) duplex est sententia.

29. Prima negat, valide conferri ejusmodi absolutionem, quia satisfactio in hoc modo delegandi exigitur per modum conditionis, at, conditione non servata, in irritum abit concessio. Major probatur ex illa communi doctrina, quod Ablativus absolutus, qualis est ille (satisfacta parte) resolvitur in conditionem, si parti satisfeceris, ita tenent plures apud Trullench. *e*

30. Secunda affirmat, conferri valide, quia, quoties in delegatione exprimitur ea forma, quæ à jure communi requiritur, non aliter requiritur, quam requirit ipsum jus, nisi aliter in concessione delegationis exprimitur: Sed in jure communi exigitur quidem satisfactio, ut licite ejusmodi delegatio exerceatur, at non, ut valide; in nullo enim jure aliter, ac dicimus, invenies ergo, &c. Utraque ex his sententiis probabilis est, & ita tandem pronunciat Ludovicus à Cruce, quamvis addat, priorem sententiam esse in praxi sequendam. *f*

31. Dixi (nisi aliter exprimitur,) Nam si in concessione delegationis dicatur (si non satisfactum fuerit, irrita sit concessio, irrita sit Absolutio, nulla, in valida) Absolutionem invalidam fore, parte non satisfacta, certum est, quia illa expressio indicat aliquid plus requiri, quam à solo jure requiratur. *g*

32. Cum ergo in Bulla Cruciatæ, ut etiam in facultatibus concessis Regularibus absolvendis excommunicationes, ponatur quidem illa clausula (satisfacta parte) sed sine alijs verbis expresse irritantibus, probabile satis erit validam fore Absolutionem parte nondum satisfacta. *h*

33. At vero, quia in concessione, quam Pontifex concedit, de absolvendis casibus

Bullæ Cœnæ pro articulo mortis exprimit tunc debere saltem præmitti satisfactionem, & cautionem (quæ sit hæc diximus supra) videaturque exprimere sub pœna nullitatis, ideo sine illis invalida erit in dictis casibus Absolutio. Verba Bullæ Cœnæ hæc sunt.

a *Supr. c.*
12. §. 4. n.
15. & 16.

Caterum à prædictis sententiis nullus per alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, nec etiam tunc, nisi de stando mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendo, cautione præstita, absolvi possit, etiam prætextu quarumvis facultatum.

34. *Quæres.* Possumusne dicere, hanc Bullæ Cœnæ clausulam intelligi dumtaxat, quando Absolutio casuum dictæ Bullæ datur pro foro externo, non verò, quando pro foro interno, & Sacramentali? Respondeo, Difficile videtur, sic posse dici. Ratio est, quia dum Pontifex addit illud (*nisi in mortis articulo*) & (*etiam prætextu quarumvis facultatum*) apparet, ipsum loqui de Absolutione etiam in foro Sacramentali; hæc enim Absolutio, tunc solet dari, & pro prædicto foro solent ejusmodi facultates concedi; nam cæterum rarisimè in eo articulo agitur de Absolutione pro foro externo, & ideo ego dicto cap. 12. §. 4. num. 11. 16. & 22. visus sum indicasse, id esse servandum in absolvendis casibus Bullæ Cœnæ.

Cæterum tu judica, Lector, an sit præferenda sententia Sanchez, qui sic habet, b *Sanc. lib.*
2. in *Decal.*
1. 13. n. 35.
Quamvis Confessarius non imponat prædictum se præsentandi onus, valet Absolutio in periculo mortis; quod Ecclesiæ noluerit valorem absolvendi in tanta necessitate ex Confessoris negligentia, aut ignorantia pendere, ut optimè docet Henricus. c *Henric.*
de *poenit. c.*
10. ad *finem.*
Quare idem dicendum est, si omittat petere cautionem parandi mandatis Ecclesiæ, & satisfaciendi; imò idem dicendum est extra eum articulum. Et paulò post. Ne ceatam expressio in Bulla Cœnæ, ad absolvendum ab his excommunicationibus Cœnæ inducit conditionem irritantem aliter factam, cum sola forma jure communi petita exprimat, ut probavi lib. matr. d. 33. num. 3. Hactenus Sanchez.

SUPER ILLUD.

In foro interno.

35. Quamvis non pauci asserant, Absolutionem excommunicationis vi Bullæ habitam, prodesse etiam pro foro externo, quia concessio Bullæ est absoluta, nec restricta ad aliquod forum; ut tenet Vega, Garcia, aliique apud Castropalaum, mox citandum. Vera tamen sententia est, non prodesse, nisi pro foro interno. Excipe ea, quæ mox dicam à num. 43. ita tenet Sanchez, Toletus, Suarez, aliique apud Castropalaum. d *Ratio* hujus d *Castrop.*
vera sententiæ est, quia intentio Pontificis *de Bull.*
concedentis per Bullam Absolutionem Cen- *Cruc. p. 1.*
surarum est, ut cum pura conscientia pos- *§. 5. n. 1.*
sint fideles accedere ad Sacram Eucharisti- *Leged.*
am, & Indulgentiam acquirere, ad quod certè *p. 5. r. 1.*
satis superque est Absolutio pro foro inter-
no.

36. Confirmatur, quia incredibile est, Summum Pontificem voluisse concedere cuicumque Confessario tantam potestatem per quam eluderentur, & perturbarentur, imò & contemnerentur Tribunalia Ecclesiastica.

37. Confirmatur iterum; quia hodie extat Bulla Cruciatæ concessa ab Urbano Octavo, ubi declaratur Bullæ hoc Privilegium suffragari in foro Conscientiæ tantum, ut latè habes multis citatis apud Dianam, e *Dian.*
e lege item Suarez, f qui solvit quandam ob- *p. 1.*
jectionem ductam à quadam constitutione *11. n. 1.*
Pii V. *r. 62.*

38. At, cupidum te video, distinctius sci- *f. Suarez.*
endi, quid sit? & quam utilitatem conferat *de Relig.*
hæc Absolutio excommunicationis pro foro *tr. 30. n.*
interno dumtaxat? *9. c. n.*

Respondeo. Quia sic est absolutus coram Deo, & in rei veritate liber fit ab excommunicatione, unde potest se gerere, sicuti se gerunt cæteri Fideles non excommunicati; sed ita, ut, quoad actiones externas, & præsertim quoad subeundum judicium Judicis Ecclesiastici, sit perinde, ac si absolutus nullatenus fuisset.

Qui igitur est excommunicatus excommunicatione occulta, & deinde absolutus in foro Conscientiæ dumtaxat, se poterit g *g. Suarez.*
gerere, ut non excommunicatus in omni- *cit. n. 1.*
bus

bus actibus tum publicis, tum privatis. Nam excommunicatione coram Deo exet; & quia excommunicatio erat occulta, nihil erit scandali coram hominibus. At quando excommunicatio non est occulta, sed deducta ad forum externum, tunc absolutus in foro tantum interno, cautè se. Primò, gerere debet in actionibus externis. Secundò, a iudicio externo Ecclesiæ liber non erit; quæ duo, si alia duo addam, satis tibi fient clara.

39. Primùm, Absolutus in foro Conscientiæ ab excommunicatione aliis nota, potest se immiscere tum humanis, tum divinis, sed non cum aliorum scandalo, id est, non coram iis, qui excommunicationem sciunt, nesciunt Absolutionem.

40. Quid, si iis dicam, & probem, me esse absolutum per Bullam v. gr.? Respondeo, adhuc te peccare, si coram eisdem publicè, & indifferèter te ingeras, quia sic videris contemnere Ecclesiam, quæ te pro excommunicato in foro externo habet. At si cautè, & coram paucis, qui tuæ sint confesii absolutionis, te ingeras, non peccas, quia sic non intervenit prædictus contemptus. Lege Suarium, a &

a Suar. l. c. c. 1. n. 37. Bardi, b aliosque.

b Bard. in Bulla Cruc. p. 2. tr. 6. c. 5. §. 2. n. 20. Theol. de pœnit. Eccl. p. Ricciul. l. 4. c. 68.

41. Sed quid, si hic deductus ad forum externum, & nunc absolutus pro foro Conscientiæ non molesterur amplius à Iudice Ecclesiastico? Respondeo, tunc posse præsumi Iudicem approbare talem Absolutionem juxta mox dicenda num. 44. Cum ergo, tunc non adsit ullus, ne virtualis quidem contemptus, nihil te restringo, si Fideles sciant ejusmodi tacitam Approbationem.

42. Quid denique, si tua excommunicatio sit aliis cognita, sed non fuit deducta ad forum externum? Respondeo. Tunc sanè potes etiam te gerere, ut non excommunicatum coram iis, qui sciunt tuam Absolutionem, quia etiam tum, nullus est contemptus? &c.

43. Secundum. Quamvis in foro Conscientiæ sis absolutus, potest nihilominus contra te Iudex procedere, ac si non fuisses absolutus, tum ob delictum, ob quod incidisti in excommunicationem, tum ob actiones externas prohibitas, quas fortè, post dictam fori interni Absolutionem cum peccato gessisti; Quare poterit Iudex procedere ad te denunciandum, ut excommunicatum. ad finem, ut videris ab aliis, & si fortè publicè celebrasti

Missas, vel obtinisti beneficium post dictam Absolutionem, potest te declarare irregularem, & privatum beneficio.

Dixi (cum peccato, & publicè) mihi enim cum Suario loc. citat. num. 38. videtur probabile, quod Iudex Ecclesiasticus, si ipsi constet ejusmodi Absolutio, ut ita loquar, privata, non possit procedere contra sic absolutum ob communicationem cum Fidelibus celebrationemque Missarum, vel beneficii impetrationem, si hæc facta fuerunt cum moderatione dicta num. 38. & 39. ubi enim non est delictum, non potest Iudex urgere ad pœnam; immò, ut notat ibidem Suarez, pro aliis actionibus peccaminosis poterit quidem illum punire, sed minus; quantum scilicet præcisè est necessarium ad satisfactionem scandali per illum dati, & ad puniendam negligentiam obtinendi satisfactionem pro foro externo.

44. Potest tamen dictus Iudex procedens ex officio, (non tamen, si contra instet pars, quæ legitime contradicat) se mittem præbere cum ejusmodi privatim absoluto, quando ipsi Iudici moraliter constat Absolutio; potest enim illum exculare; potest illum non denunciare excommunicatum, potest non declarare irregularem, nec beneficio privatum, potest repellere accusationem Procuratoris Fidei contra Reum fortè instantis; uno verbo potest esse contentus illa Absolutione, aliamque nequaquam requirere, ita Coninck. alii- que cit. & excepri à Diana. c

45. Si roges, Per quid Iudici constabit de dicta Absolutione?

Respondeo, Vel per testificationem fide dignorum, vel per schedulam Confessarii testantis, se illum Reum absoluisse vigore Bullæ: quam schedulam, ad solam Pœnitentis d instantiam, facere poterit Confessarius, ne scilicet Confessionis sigillum violet. Et qui dem ejusmodi schedulam in re nostra fidem 26. facere, docet Suar. d & Mascardus e, & de ea dem multa apud Dianam f habes.

46. Unum notat Fillucc. g eam posse à Confessario, modò dicto, scribi, sed ratò, & non nisi ex rationabili causa; quod certè intelligo, quando est timor, seu periculum, ne ea aburatur pœnitens, contemnendo procurare Absolutionem pro foro externo; secus, cur danda non sit?

47. Inquires denique, Quandoquidem

